

MINULOST U ČECHŮ A SUDETSKÝCH NĚMCŮ

Jan Křen

Problém „zvládnání“ minulosti či lépe její zpracování a vyrovnání s ní je trvalým průvodním jevem společenských krizí a změn historických názorů, na něž má vždy větší vliv změna životních poměrů, nežli změna historiografie. Také sudetoněmecká sebereflexe byla víc praktická (integrace v Německu) než duchovní – totéž lze předpokládat u nastupující sebereflexe české. Sudetoněmecká duchovní tvorba, pokud nesdílěla osudy poválečné duchovní tvorby celoněmecké, točila se a točí se kolem tématu vysídlení a kolem přednacistické minulosti – mezerou či „bílým místem“ zůstává historie sudetského nacionalismu, včetně osudů Sudet za nacistické éry. Překážkou kritického vyrovnání s minulostí byla též – ostatně na obou stranách – studená válka a rozdělení Evropy na dva bloky. Na české straně byl tento proces soustavně brzděn komunistickým režimem, jehož tabu se po náběžích v 50. a 60. letech podařilo prorazit teprve disentu na přelomu 70. a 80. let; dlouholetá izolace opozice účinnost těchto průlomů omezovala. To dodalo české kritické a sebekritické diskusi a revizi tradičních historických pojetí na dynamice. Vývoj po r. 1989 tento proces svými obtížemi komplikuje a brzdí, na druhé straně jej uvolnění a svobodná výměna názorů usnadňuje a urychluje. Účinné „zvládnutí“ a zpracování minulosti není však možné pouhým mechanickým součtem sudetské a české sebereflexe, nýbrž jedině jako společná syntéza „společných dějin“.